

Teisingumo Teismas iš dalies panaikino Direktyvą 2012/19 dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų tiek, kiek pagal šią direktyvą fotovoltinių plokščių gamintojai įpareigojami finansuoti šių plokščių atliekų tvarkymo išlaidas, kai tos plokštės buvo pateiktos rinkai prieš įsigaliojant minėtai direktyvai.

Be to, šia direktyva draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos pareiga finansuoti fotovoltinių plokščių, pateiktų rinkai jau įsigaliojus šiai direktyvai, atliekų tvarkymo išlaidas tenka naudotojams

Vysočina Wind yra Čekijos bendrovė, eksploatuojanti saulės elektrinę su fotovoltinėmis plokštėmis, pateiktomis rinkai po 2005 m. rugpjūčio 13 d.

Pagal Čekijos įstatyme dėl atliekų Nr. 185/2001 (toliau – Įstatymas dėl atliekų)¹ nustatytą pareigą ji finansavo dalį išlaidų, susijusių su fotovoltinių plokščių atliekų tvarkymu, ir šiuo pagrindu mokėjo mokesčius 2015 ir 2016 m.

Vis dėlto manydama, kad ši pareiga kilo iš to, kad buvo netinkamai perkelta Direktyva 2012/19 dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (EEĮ atliekų)², ir kad dėl šių mokesčių mokėjimo atsirado žala, *Vysočina Wind* pareiškė Čekijos Respublikai ieškinį dėl žalos atlyginimo. Šiomis aplinkybėmis *Vysočina Wind* nurodė, kad Įstatymo dėl atliekų nuostata, kurioje numatyta, kad pareiga prisidėti prie finansavimo tenka fotovoltinių plokščių naudotojams, prieštarauja EEĮ atliekų direktyvos 13 straipsnio 1 daliai, pagal kurią ne elektros ir elektroninės įrangos naudotojams, o jos gamintojams nustatoma pareiga padengti išlaidas, susijusias su po 2005 m. rugpjūčio 13 d. rinkai pateiktos įrangos atliekų tvarkymu.

Kadangi *Vysočina Wind* ieškinyje buvo patenkintas tiek pirmojoje, tiek apeliacinėje instancijose, Čekijos Respublika pateikė kasacinį skundą *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika).

Gavęs šio teismo prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas (didžioji kolegija), pirma, priėmė sprendimą dėl EEĮ atliekų direktyvos 13 straipsnio 1 dalies aiškinimo ir galiojimo ir, antra, patikslino valstybės narės atsakomybės už Sąjungos teisės pažeidimą, kiek tai susiję su direktyvos perkėlimu į nacionalinę teisę, atsiradimo sąlygas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Remdamasis pažodiniu EEĮ atliekų direktyvos aiškinimu Teisingumo Teismas patvirtino, pirma, kad **fotovoltinės plokštės yra elektros ir elektroninė įranga**, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, todėl pagal šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalį šių plokščių, pateiktų rinkai nuo 2012 m. rugpjūčio 13 d., t. y. šios direktyvos įsigaliojimo dienos, atliekų tvarkymo išlaidos turi tekti minėtų plokščių gamintojams, o ne, kaip numatyta Čekijos teisės aktuose, jų naudotojams.

¹ *Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů* (Įstatymas Nr. 185/2001 dėl atliekų ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo) 37p straipsnis.

² 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (OL L 197, 2012, p. 38; toliau – EEĮ atliekų direktyva).

Antra, Teisingumo Teismas nagrinėjo EEJ atliekų direktyvos 13 straipsnio 1 dalies galiojimą tiek, kiek ši nuostata taikoma fotovoltinėms plokštėms, pateiktoms rinkai nuo 2005 m. rugpjūčio 13 d., t. y. anksčiau, nei įsigaliojo ši direktyva.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad nors pagal teisinio saugumo principą draudžiama taikyti naują teisės normą iki jos įsigaliojimo susiklosčiusiai situacijai, iš jo jurisprudencijos taip pat matyti, kad nauja teisės norma nedelsiant tampa taikytina būsimoms situacijoms, kuri susiklostė galiojant ankstesniam įstatymui, pasekmėms ir naujoms teisinėms situacijoms.

Taigi Teisingumo Teismas tikrino, ar EEJ atliekų direktyvos 13 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisės normos, pagal kurią gamintojai, o ne naudotojai, privalo užtikrinti fotovoltinių plokščių, pateiktų rinkai po 2005 m. rugpjūčio 13 d., atliekų tvarkymo išlaidų finansavimą, kai šios plokštės tapo arba taps atliekomis įsigaliojus direktyvai, taikymas gali daryti neigiamą poveikį iki jos įsigaliojimo susiklosčiusiai situacijai ar, priešingai, toks taikymas gali reguliuoti iki minėtos direktyvos įsigaliojimo susiklosčiusios situacijos būsimas pasekmes.

Kadangi pagal Sąjungos teisės aktus, galiojusius iki EEJ atliekų direktyvos priėmimo, valstybėms narėms buvo palikta galimybė pasirinkti, ar iš fotovoltinių plokščių susidariusių atliekų tvarkymo išlaidas padengia dabartinis arba ankstesnis atliekų turėtojas, ar fotovoltinių plokščių gamintojas arba platintojas, **EEJ atliekų direktyva paveikė iki jos įsigaliojimo susiklosčiusias situacijas** valstybėse narėse, kaip antai Čekijos Respublikoje, kurios nusprendė pareigą finansuoti šias išlaidas nustatyti ne šių plokščių gamintojams, o naudotojams.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad nauja teisės norma, kuri taikoma anksčiau susiklosčiusioms situacijoms, negali būti laikoma atitinkančia teisės aktų negaliojimo atgal principą, nes ja *a posteriori* ir būdu, kurio negalima numatyti, pakeičiamas išlaidų, kurių atsiradimo nebegalima išvengti, paskirstymas. Šiuo atveju **fotovoltinių plokščių gamintojai, projektuodami plokštes, negalėjo numatyti, kad vėliau jie turės užtikrinti su šių plokščių atliekų tvarkymu susijusių išlaidų finansavimą.**

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas **pripažino, kad EEJ atliekų direktyvos 13 straipsnio 1 dalis negalioja tiek, kiek pagal šią nuostatą gamintojai įpareigojami finansuoti fotovoltinių plokščių, pateiktų rinkai laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 13 d. iki 2012 m. rugpjūčio 13 d., atliekų tvarkymo išlaidas.**

Trečia, Teisingumo Teismas nurodė, kad tai, jog likus daugiau nei mėnesiui iki EEJ atliekų direktyvos priėmimo į įstatymą dėl atliekų įtraukta nuostata, kurioje numatyta fotovoltinių plokščių naudotojų pareiga mokėti mokesť, kuri prieštarauja šiai direktyvai, savaime nereiškia, kad Čekijos Respublika pažeidė Sąjungos teisę, nes tai negali būti pripažinta dideliu trukdymu pasiekti direktyvoje numatytą rezultatą, kol minėta direktyva netampa Sąjungos teisės sudėtinė dalis.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127